

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 2 sierpnia 2013 r skierowanym przeciwko Izbie Celnej w Ł. powód R. G. wniósł o przywrócenie go do służby celnej na poprzednich warunkach oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu podniósł, że podstawą prawną jego roszczenia jest art. 109 ustawy o służbie celnej, który w jego ocenie może stanowić podstawę do fakultatywnego przywrócenia do służby funkcjonariusza celnego, co do którego postępowanie karne zostało umorzone na innej podstawie prawnej, niż enumeratywnie wskazanej w tym przepisie.

W odpowiedzi na pozew z dnia 27 sierpnia 2013 r strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych. W uzasadnieniu strona podniosła, że w stosunku do powoda nie zaistniała żadna z przesłanek określonych w art. 109 ustawy o służbie celnej, brak jest także podstaw do przyjęcia stanowiska o możliwości fakultatywnego przywrócenia do służby.

Wyrokiem z dnia 31 października 2013 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo rozstrzygając o kosztach postępowania. Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego oparte zostało na ustaleniach faktycznych, z których wynika, że powód pełnił służbę w Izbie Celnej w Ł. od dnia 14 maja 2007 r, zajmując ostatnio stanowisko młodszego eksperta Służby Celnej.

Decyzją z dnia 28 października 2011 r powód został zawieszony w pełnieniu obowiązków służbowych na okres 3 miesięcy oraz zwolniony od wykonywania obowiązków służbowych, w związku z wszczęciem wobec powoda postępowania karnego w sprawie o przestępstwo popełnione umyślnie, ścigane z oskarżenia publicznego. Decyzją z dnia 19 stycznia 2012 r okres zawieszenia powoda został przedłużony do czasu zakończenia postępowania karnego. Ponadto Sąd ustalił, że decyzją z dnia 8 stycznia 2013 r powód został zwolniony ze służby na podstawie art. 105 pkt. 10 ustawy o służbie celnej w związku z upływem 12 - miesięcznego okresu zawieszenia w pełnieniu obowiązków służbowych oraz nie ustąpieniem przyczyny będącej podstawą jego zastosowania, tj. trwającego nadal postępowania karnego. Powyższe decyzje były przedmiotem zaskarżenia. Organy wyższego stopnia utrzymywały decyzje w mocy. Prawomocnym wyrokiem dnia 24 czerwca 2013 r Sąd Okręgowy w Piotrkowie i Trybunalskim umorzył postępowanie w stosunku do powoda na podstawie art. 17 § 1 pkt. 3 1 kpk, przyjmując, że czyn przypisany powodowi wyczerpał dyspozycję art. 231 § 1 kk i art. 271 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk. W dniu 27 czerwca 2013 r powód złożył do Dyrektora Izby Celnej w Ł. wniosek o przywrócenie do służby na poprzednich warunkach. W dniu 1 lipca 2013 r powód zgłosił się do służby.

Sąd Rejonowy poczynił ponadto ustalenia, że pismem z dnia 4 lipca 2013 r, doręczonym w dniu 22 lipca 2013 r powód otrzymał od Dyrektora Izby Celnej w Ł. odpowiedź na swój wniosek, w której Dyrektor odmówiła powodowi przywrócenia do służby z uwagi na brak podstaw prawnych. Powód został pouczony, że zgodnie z art. 189 ustawy o służbie celnej spory o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy celnych w sprawach niewymienionych w art. 188 ust. 1 rozstrzyga sąd właściwy w sprawach z zakresu prawa pracy.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego, Sąd Rejonowy zważył, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Podstawę roszczenia w rozpoznawanej sprawie stanowi art. 109 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r o Służbie Celnej (Dz. U. nr 168, poz. 1323 ze zm.), zgodnie z którym w przypadku prawomocnego:

- 1) umorzenia postępowania karnego lub postępowania karnego skarbowego ze względu na okoliczności wymienione w art. 17 § 1 pkt 1, 2 i 6 Kodeksu postępowania karnego,
- 2) uniewinnienia,
- 3) uchylenia prawomocnego wyroku skazującego

- funkcjonariusza, na jego wniosek, przywraca się do służby na poprzednich warunkach.

W przypadkach, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz powinien zgłosić się do służby w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.

Zgodnie z art. 17 § 1 kpk nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza, gdy:

- 1) czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia,
- 2) czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa,
- 3) społeczna szkodliwość czynu jest znikoma,
- 4) ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze,
- 5) oskarżony zmarł,
- 6) nastąpiło przedawnienie karalności,
- 7) postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się,
- 8) sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych,
- 9) brak skargi uprawnionego oskarżyciela,
- 10) brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, chyba że ustawa stanowi inaczej,
- 11) zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie.

Sąd uznał, że pomiędzy stronami bezsporne było, że sąd powszechny właściwy jest do rozpoznania tego sporu w związku z treścią art. 189 w zw. z art. 188 ustawy o służbie celnej. W rozpoznawanej sprawie było także bezsporne pomiędzy stronami, że powód początkowo był zawieszony w obowiązkach służbowych w związku z toczącym się postępowaniem karnym, a następnie zwolniony ze służby w związku z upływem 12 miesięcznego okresu zawieszenia i nieustaniem przyczyny zwieszenia. Powód wniósł o przywrócenie do służby na poprzednich warunkach, podnosząc, że z treści art. 109 ustawy o służbie celnej można wywieść fakultatywną możliwość przywrócenia funkcjonariusza do służby w sytuacji umorzenia postępowania na innej podstawie, niż wymieniona w przepisie, a która dotyczy powoda, a mianowicie art. 17 § 1 pkt. 3 kpk.

Należy przypomnieć, że postępowanie karne w stosunku do powoda nie zostało umorzone z przyczyn wskazanych w art. 17 § 1 pkt 1,2 lub 6 kpk, a na podstawie pkt. 3- z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu. Znikoma szkodliwość społeczna czynu, powoduje wprawdzie, że czyn nie stanowi przestępstwa (art. 1 § 2 kk), ale ustawodawca uznaje, że z uwagi na popełnienie czynu zabronionego z wypełnieniem wszystkich jego znamion sprawca nie może być uniewinniony, choćby nikłą szkodliwość czynu ustalono dopiero w przewodzie sądowym. Natomiast w przypadku umorzenia postępowania na podstawie przesłanek wynikających art. 17 § 1 pkt. 1 i 2 kpk - ich ujawnienie dopiero po rozpoczęciu przewodu sądowego powoduje uniewinnienie oskarżonego, chyba, że w grę wchodzi niepoczytalność. Ujawnienie tych przesłanek wcześniej, powoduje umorzenie postępowania. Przedawnienie karalności stanowi natomiast bezwzględny przeszkodę do prowadzenia postępowania karnego. W ocenie Sądu nie umieszczenie w art. 109 także art. 17 § 1 pkt. 3 kpk znajduje swoje uzasadnienie w tym, że w takim przypadku dochodzi do wypełnienia znamion czynu zabronionego i nie ma podstaw do uniewinnienia, a w Służbie Celnej może pełnić służbę osoba, która, między innymi, ma nieposzlakowaną opinię, (art. 76 ustawy). Dobro Służby Celnej wymaga, aby w gronie funkcjonariuszy celnych znajdowały się osoby wolne od jakichkolwiek podejrzeń, a nieposzlakowana opinia

wiąże się, między innymi, z poszanowaniem porządku prawnego (wyrok NSA w W. z dnia 16 maja 2012 r, IOSK 2284/11, LEX nr 1264702). Nie można zdaniem Sądu Rejonowego zgodzić się ze stanowiskiem powoda, iż podstawą przywrócenia do służby powinno być każde umorzenie postępowania karnego, także niewymienione w tym przepisie, choćby fakultatywnie. Gdyby ustawodawca przewidywał taką możliwość, z pewnością zawarłby ją w przepisie, czego nie uczynił.

Trzeba podkreślić, że stosunek służbowy funkcjonariusza celnego ma charakter administracyjno - prawny, a jego przebieg, zasady pełnienia, zawieszania, nawiązania i zwalniania podlegają ścisłej reglamentacji ustawowej, która precyzuje przesłanki nabywania świadczeń i ich pozbawiania i które nie mogą być, w ocenie Sądu, interpretowane rozszerzająco. Reasumując, tylko i wyłącznie te przyczyny umorzenia postępowania karnego, wskazane w art. 109 ustawy stanowią mogą podstawę przywrócenia do służby, a które w przypadku powoda nie zaistniały. Natomiast ustawodawca nie przewidział w tym zakresie możliwości przywrócenie do służby w oparciu o decyzję organu, wydaną w ramach swobodnego uznania. Z tych wszystkich względów Sąd oddalił powództwo. Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda, bowiem stan faktyczny był pomiędzy stronami bezsporny, okoliczność w postaci przebiegu dotychczasowej służby nie miała wpływu na treść rozstrzygnięcia, bowiem żaden przepis nie nakazuje rozważania jej przebiegu w kontekście przywrócenia do służby, nadto przebieg służby udokumentowany jest w aktach osobowych, zatem zbędne było przesłuchiwanie na tożsame okoliczności świadków.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98§1 kpc. Na koszty poniesione przez stronę pozwaną złożyły się wydatki związane z ustanowieniem pełnomocnika w kwocie 60 złotych ustalone na podstawie § 11 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi- Śródmieścia w Łodzi wniósł powód zaskarżając wyrok w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 109 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku „o Służbie Celnej” - poprzez jego błędną wykładnię, opierającą się na literalnym brzmieniu przepisu, pozostającą w całkowitym oderwaniu od systemowych uregulowań zawartych w całej ustawie, skutkującą bezzasadnym uznaniem, iż naruszony przepis, in casu nie daje podstaw prawnych do przywrócenia powoda do służby celnej na poprzednich warunkach. Mając na uwadze powyższe zarzuty, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przywrócenie R. G. do służby celnej na poprzednich warunkach oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych.

Jednocześnie wniósł o rozważenie przez Sąd Okręgowy wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 193 Konstytucji z pytaniem prawnym, czy art. 109 ustawy „o Służbie Celnej”, w zakresie, w jakim nie przewiduje *expressis verbis*, przywrócenia funkcjonariusza celnego na jego wniosek do służby na poprzednich warunkach, w przypadku prawomocnego umorzenia wobec niego postępowania karnego na podstawie art. 17§1 pkt. 1 kodeksu postępowania karnego. W pierwszej kolejności podniósł, iż Sąd Rejonowy oparł swoje stanowisko tylko na literalnej wykładni art. 109 ustawy „o służbie celnej”. Zdaniem skarżącego takie podejście do przedmiotowego zagadnienia jest niezasadne i dla skarżącego dalece krzywdzące albowiem zgodnie z art. 109 ustawy „o Służbie Celnej”, „W przypadku prawomocnego: 1) umorzenia postępowania karnego lub postępowania karnego skarbowego ze względu na okoliczności wymienione w art. 17 § 1 pkt 1, 2 i 6 Kodeksu postępowania karnego, 2) uniewinnienia, 3) uchylecia prawomocnego wyroku skazującego - funkcjonariusza, na jego wniosek, przywraca się do służby na poprzednich warunkach. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, funkcjonariusz powinien zgłosić się do służby w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się wyroku.” Zdaniem skarżącego, z treści przywołanego wyżej przepisu wynika jednoznacznie, iż w wymienionych w przepisie przypadkach funkcjonariusza „przywraca się do służby”. Ustawodawca zatem wprowadził przedmiotowym przepisem obligatoryjność przywrócenia do służby funkcjonariuszy uniewinnionych lub co do których postępowanie karne zostało umorzona na podstawie art. 17 § 1 pkt 1, 2 i 6 kodeksu postępowania karnego, nie pozostawiając organowi administracyjnemu uznaniowości w tych ściśle określonych przypadkach. Skarżący stoi jednak na stanowisku, iż

interpretacja wyżej przywołanego przepisu ustawy „o Służbie Celnej” nie może nastąpić z pominięciem wykładni celowościowej i systemowej. Zdaniem strony powodowej art. 109 ustawy „o Służbie Celnej” nie może być bowiem interpretowany i stosowany jednostkowo, przy jednoczesnym pominięciu systemowych uregulowań zawartych w całej ustawie, a nadto jak to ma miejsce w przedmiotowej sprawie, w sposób sprzeczny z tymi uregulowaniami. Wobec braku literalnej regulacji w ustawie „o Służbie Celnej” sytuacji w jakiej znalazł się skarżący, interpretacja przepisu umożliwiającego przywrócenie funkcjonariusza do służby celnej, winna również korespondować z regulacjami zawartymi w innych ustawach dotyczących służb mundurowych tj. ustawy „o Policji”, „o Straży Granicznej” oraz „o Służbie Więziennej”. Skarżący stoi na stanowisku, iż przedmiotowy art. 109 ustawy „o Służbie Celnej” może być podstawą do fakultatywnego przywrócenia do służby funkcjonariusza celnego, co do którego postępowanie karne zostało umorzone, na innej podstawie prawnej, niż enumeratywnie wskazana w w/w przepisie, czyli np. jak w przedmiotowej sprawie na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. tj. znikomej społecznej szkodliwości czynu. Skoro bowiem ustawodawca - nie posłużył się w art. 109, sformułowaniem iż „tylko” w przypadkach enumeratywnie określonych przywraca się funkcjonariusza do służby, to należy uznać, iż w pozostałych przypadkach, jeżeli postępowanie karne zakończyło się wobec funkcjonariusza celnego wyrokiem innym aniżeli uniewinniający, ale na podstawie którego, funkcjonariusz pozostaje w dalszym ciągu osobą nie karaną, należy wdrożyć procedurę ustalającą, czy w takiej sytuacji, nadal daje on rękojmię należytego pełnienia obowiązków służbowych i czy zasadnym jest przywrócenie go do służby.

Fakt, iż sytuacja w której znalazł się powód, nie została *expressis verbis* uregulowana przez ustawodawcę, nie oznacza, iż nie można znaleźć jej rozwiązania na podstawie wykładni przepisów istniejących. Skoro tak, przy wykładni art. 109 ustawy „o Służbie Celnej”, należy w pierwszej kolejności mieć na uwadze, przyczynę zawieszenia powoda w pełnieniu obowiązków służbowych, a następnie zwolnienia powoda ze służby. Jak wynika z załączonych do pozwu decyzji administracyjnych, przyczyną zawieszenia powoda w pełnieniu przez niego obowiązków służbowych był fakt wszczęcia przeciwko powodowi postępowania karnego. W uzasadnieniu wydawanych decyzji pozwany wskazywał, iż zarzuty postawione powodowi w postępowaniu karnym mogą powodować wątpliwość co do rzetelności wykonywania przez niego obowiązków funkcjonariusza celnego. Zwolnienie powoda ze służby z kolei było podyktowane upływem 12 miesięcy okresu zawieszenia oraz faktem nadal trwającego postępowania karnego. Mając na uwadze powyższe – zdaniem skarżącego - należy wziąć pod uwagę fakt, iż gdyby postępowanie karne było prowadzone sprawniej i zostało ukończone przed upływem 12-miesięcznego okresu zawieszenia, kwestia przywrócenia powoda w pełnieniu obowiązków służbowych brana była pod uwagę, a do samego zwolnienia R. G. ze służby nigdy by nie doszło. Nie można zatem odmówić prawa do przywrócenia powoda do służby tylko dlatego, że nie zostało to wprost uregulowane w przepisie. Uprawnienie takie należy zatem wywieść ze wspomnianego art. 109 ustawy „o Służbie Celnej”. Skarżący, nie może bowiem ponosić negatywnych konsekwencji z powodu przewlekłości postępowania karnego, tym bardziej, że żadnym stopniu nie przyczynił się do jego przedłużenia. Przepisu 109 ustawy „o Służbie Celnej”, nie należy interpretować z pominięciem art. 76 stawy „o Służbie Celnej”. Zgodnie z tym przepisem, w służbie celnej, może pełnić służbę osoba, która m.in. „nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione umyślnie lub umyślnie przestępstwo skarbowe”. Istotnym jest zatem fakt niekaralności.

W przedmiotowej sprawie, Sąd Okręgowy umarzając postępowanie karne prowadzone powoda, jako podstawę prawną wskazał art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k. Uznał zatem, że powód w istocie nie popełnił żadnego przestępstwa. W świetle prawa, nie jest zatem osobą karaną. Należy w tym miejscu nadmienić, iż prawidłowo prowadzone postępowanie karne, powinno być w przedmiotowej sprawie, umorzone już na etapie postępowania przygotowawczego. Mając na uwadze powyższe, należy dostrzec, iż wykładnia art. 109 ustawy „o Służbie Celnej”, dokonana przez Sąd I Instancji prowadzi do kuriozalnej sytuacji, w której skarżący jako osoba niekarana może ubiegać się o przyjęcie do służby celnej na zasadach ogólnych, a organ administracji celnej, będzie mógł wydać decyzję o przyjęciu skarżącego do służby celnej, ale nie będzie mógł wydać decyzji o jego przywróceniu. Dokonując interpretacji art. 109 ustawy „o Służbie Celnej” należy mieć na uwadze, kierując się zasadami wykładni systemowej, również regulacje dotyczące analogicznych stanów faktycznych w innych służbach mundurowych tj. Policji, Straży Granicznej czy Służbie Więziennej. Każda z ustaw dotyczących trzech wyżej wymienionych formacji mundurowych, reguluje sytuację, w której funkcjonariusz, co do którego postępowanie karne zostało umorzone - w tym również na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., zostaje przywrócony do służby (art. 42 ustawy „o Policji”, art. 46a ustawy „o Straży Granicznej”). Interpretacja art. 109

ustawy „o Służbie Celnej” dokonana przez Sąd I Instancji jest – w ocenie skarżącego - nie tylko niezasadna i sprzeczna z założeniami systemowymi zawartymi w regulacjach służb Mundurowych, ale również powoduje zdaniem skarżącego, niezgodność art. 109 ustawy „o Służbie Celnej” z art. 31 ust 3 oraz art. 32 Konstytucji. Mając na uwadze powyższe, zasadnym jest zdaniem skarżącego wnioski o rozważenie przez Sąd Okręgowy wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego w trybie art. 193 Konstytucji z pytaniem prawnym, czy art. 109 ustawy „o Służbie Celnej”, w zakresie w jakim nie przewiduje *expressis verbis*, przywrócenia funkcjonariusza celnego na jego wnioski do służby na poprzednich warunkach, w przypadku prawomocnego umorzenia wobec niego postępowania karnego na podstawie art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., jest zgodny z art. 31 ust 1 oraz art. 32 Konstytucji.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Ponadto pozwany wniósł o oddalenie wniosku o przedstawienie Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego co do zgodności art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 168 poz. 1323) z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. W uzasadnieniu wskazał, że Sąd wydał wyrok opierając się na okolicznościach, które wynikają z dokumentów i są niesporne.

Zdaniem strony pozwanej Sąd I instancji słusznie przyjął, iż „nie można zgodzić się ze stanowiskiem powoda, iż podstawą przywrócenia do służby powinno być każde umorzenie postępowania karnego, także nie wymienione w tym [art. 109 ustawy] przepisie, choćby fakultatywnie. Gdyby ustawodawca przewidywał taką możliwość z pewnością zawarłby ją w przepisie, czego nie uczynił. (...) Stosunek służbowy funkcjonariusza celnego ma charakter administracyjno-prawny, a jego przebieg, zasady pełnienia, zawieszania, nawiązania i zwalniania podlegają ścisłej reglamentacji ustawowej, która precyzuje przesłanki nabywania świadczeń i ich pozbawiania i które nie mogą być interpretowane rozszerzająco. Tylko i wyłącznie przyczyny umorzenia postępowania karnego, wskazane w art. 109 ustawy stanowić mogą podstawę przywrócenia do służby, a które w przypadku powoda nie zaistniały. Natomiast ustawodawca nie przewidział w tym zakresie możliwości przywrócenia do służby w oparciu o decyzję organu, wydaną w ramach swobodnego uznania. Sąd słusznie także podniósł, iż znikoma szkodliwość społeczna czynu powoduje wprawdzie, czyn nie stanowi przestępstwa (art. 1 § 2 kk), ale ustawodawca uznaje, że z uwagi na popełnienie czynu zabronionego z wypełnieniem wszystkich jego znamion sprawca nie może uniewinniony, choćby nikłą szkodliwość czynu ustalono dopiero w przewodzie sądowym. Natomiast w przypadku umorzenia postępowania na podstawie przesłanek wynikających z art. 17 § 1 pkt 1 i pkt 2 kpk - ich ujawnienie dopiero po rozpoczęciu przewodu sądowego powoduje uniewinnienie oskarżonego, chyba że w grę wchodzi niepoczytalność. Ujawnienie tych przesłanek wcześniej, powoduje umorzenie postępowania. Natomiast przedawnienie karalności stanowi bezwzględną przeszkodę do prowadzenia postępowania karnego.”. Sąd przyjął, iż „nieumieszczenie w art. 109 także art. 17 § 1 pkt 3 kpk znajduje swoje uzasadnienie w tym, że w takim przypadku dochodzi do wypełnienia znamion czynu zabronionego i nie ma podstaw do uniewinnienia, a w Służbie celnej może pełnić służbę osoba, która, między innymi, ma nieposzlakowaną opinię (art. 76 ustawy) Dobro Służby Celnej wymaga, aby w gronie funkcjonariuszy celnych znajdowały się osoby wolne od jakichkolwiek podejrzeń, a nieposzlakowana opinia wiąże się między innymi, z poszanowaniem porządku prawnego.”

Dodatkowo podkreślił, iż należy odróżnić instytucję przyjęcia do Służby (gdy w przypadku przyjęcia do Służby Celnej Dyrektor może nie przyjąć do Służby osoby, która formalnie spełnia warunki przyjęcia do służby określone przepisami powszechnie obowiązującego prawa) od instytucji przywrócenia do służby, w przypadku której to instytucji Dyrektor jest zobowiązany przywrócić do Służby na poprzednio zajmowane stanowisko, osobę, która spełnia warunki formalne przywrócenia do służby określone przepisami powszechnie obowiązującego prawa. Zdaniem strony pozwanej Sąd dokonał właściwej wykładni przepisów prawa materialnego oraz właściwie je zastosował. Przepisy te w szczególności nie są sprzeczne z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej. W pierwszym rzędzie podniósł, iż Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wypowiadał się w kwestii interpretacji konstytucyjnych zasad równości i zakazu dyskryminacji. Trybunał opowiadał się przeciwko takiej uproszczonej interpretacji tej zasady zakładającej jednakowe traktowanie funkcjonariuszy wszystkich służb mundurowych, bez uwzględnienia specyfiki każdej ze służb, odrębności ich zadań oraz zróżnicowania warunków realizacji tych zadań jak również wielokrotnie podnosił, iż nie jest możliwe

powoływanie się na zasadę domniemania niewinności w odniesieniu do przesłanek i procedury zwalniania ze służby i zakończenia w ten sposób stosunku służbowego. Trybunał uznał również, że oceniając zakres ingerencji ustawodawcy w sferę praw i wolności funkcjonariuszy służb mundurowych, specyfikę statusu przedstawicieli tej mi funkcjonariuszy publicznych w demokratycznym państwie prawnym, wyznaczoną przede wszystkim przez zakres przyznanych im kompetencji oraz szczególne warunki pełnienia służby. Szczególny charakter służby publicznej służb mundurowych umożliwia odmienne i bardziej rygorystyczne - niż w wypadku pozostałych zawodów i funkcji - ukształtowanie statusu służbowego, w tym zakresu jego utraty. Mając na uwadze powyższe pozwany wskazał, że przyjąć należy, iż przepis art. 109 ustawy o Służbie Celnej jest zgodny z Konstytucją a wobec tego wniosek o przedstawienie Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego, co do zgodności art. 109 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o Służbie Celnej (Dz. U. Nr 168 poz. 1323) z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej jest nieuzasadniony.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jako pozbawiona podstaw faktycznych i prawnych podlega oddaleniu w całości na podstawie art. 385 kpc.

Sąd I instancji dokonał ustalenia prawidłowego stanu faktycznego oraz oparł swe orzeczenie na prawidłowej ocenie prawnej a w konsekwencji brak podstaw do ewentualnej zmiany czy też uchYLENIA zaskarżonego orzeczenia. Sąd Okręgowy w pełni podziela rozważania przedstawione przez Sąd Rejonowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zdaniem Sądu Okręgowego nie ma podstaw prawnych do zwrócenia się w toku niniejszego postępowania z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego albowiem nie zachodzi potrzeba analizy zgodności z Konstytucją wskazywanego przez stronę powodową przepisu art. 109 ust. 1 p. 1 ustawy o Służbie Celnej. Zgodnie z przepisem art. 178 Konstytucji RP sędziowie podlegają Konstytucji i ustawom. Możliwość oceny niezgodności z Konstytucją danego aktu prawnego przez sam sąd powszechny może zatem dotyczyć sytuacji, gdy akt prawny niższej rangi jest nie tylko niezgodny z Konstytucją, ale również wydany poza ustawową delegacją albowiem tak stanowione prawo nie wiąże sądu powszechnego przy orzekaniu, sąd jest władny nie stosować takiego aktu prawnego., Sąd może w konkretnej sprawie pominąć normę prawną aktu niższego od ustawy a niezgodnego z Konstytucją i wydać rozstrzygnięcie wyłącznie na podstawie Konstytucji i ustawy (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 07.03.2003 r., OSNP nr 7 z 2004 poz. 111). Zgodnie z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, sędziowie w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości są związani tylko Konstytucją oraz ustawami. Oznacza to, że w sytuacji, gdy sąd orzekający w konkretnej sprawie podnosi zarzut niezgodności aktu normatywnego niższego rangą od ustawy (np. rozporządzenia) z Konstytucją, to w konsekwencji może on w tej sprawie samodzielnie zdecydować o pominięciu określonej normy prawnej tego aktu przy podejmowaniu swego rozstrzygnięcia, które w takim wypadku wydaje wyłącznie na podstawie przepisów Konstytucji i ustawy. Sąd ma obowiązek prowadzenia badania zgodności z Konstytucją i ustawami aktów niższego rzędu i zgodnie z art. 178 Konstytucji może odmówić zastosowania przepisu niższego rzędu, jeżeli stwierdzi jego niekonstytucyjność z wymienionymi aktami. Oczywiście rozstrzygnięcie takie nie ma skutku właściwego orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego. Sąd może także, gdy uzna to za celowe, wystąpić w konkretnej sprawie z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego. Sąd powszechny posiada zatem uprawnienie do odmowy zastosowania niekonstytucyjnego aktu podustawowego i to zarówno w chwili jego trwałego obalenia na mocy orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, kiedy uprawnienie to staje się obowiązkiem, jak i przed orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności rozporządzenia. Ponieważ w niniejszej sprawie wniosek o zbadanie konstytucyjności danego aktu prawnego dotyczył przepisów ustawy należało rozważyć podstawę do podjęcia takiej decyzji w oparciu o art. 193 Konstytucji RP. Już samo sformułowanie wskazanego przepisu wskazuje na fakultatywność decyzji sądu w tym zakresie polegająca na wątpliwościach co do konstytucyjności danego przepisu (tak też Naczelny Sąd Administracyjny w postanowieniu z dnia 07.09.2011r I OZ 653/11 niepubl.) jak również niezbędności dla rozstrzygnięcia danej sprawy (wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 16.03.2010r I FSK 407/09 niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29.02.2008r II CSK 463/07 niepubl.).

W ocenie Sądu Okręgowego rozpoznającej niniejszą sprawę potrzeba zwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego nie zachodzi. Art. 109 ust. 1 p. 1 ustawy o Służbie Celnej nie budzi wątpliwości co do swojej zgodności z Konstytucją

Rzeczypospolitej Polskiej. Otóż zauważyć należy, że wobec powoda postępowanie karne zostało umorzone na podstawie art. 17§1 p. 3 kpk a zatem wobec społecznej znikomej szkodliwości czynu. Oznacza to, iż czyn zabroniony został popełniony lecz nie stanowi on przestępstwa. W takich okolicznościach prawnych nie ma podstaw do przyjęcia, iż decyzja ustawodawcy co do braku możliwości przywrócenia do pracy funkcjonariusza służby celnej wobec którego postępowanie karne zostało umorzone na takiej podstawie prawnej jest sprzeczna z Konstytucją wobec zróżnicowania sytuacji prawnej pracowników służby celnej od innych przedstawicieli służb mundurowych. Nadmienić należy, iż podobne przepisy jak chociażby art. 41 ustawy z dnia 06 kwietnia 1990 roku o Policji (Dz. U. nr 287 z 2011 poz. 1687 z późn. zm.), art. 45 ustawy z dnia 12 października 1990 roku o Służbie Granicznej (Dz. U. nr 116 z 2011 poz. 675 z późn. zm.) przewidują odmienny podstawy do zwolnienia jej funkcjonariuszy ze służby. Nie można również zgodzić się z powodem, że w przypadku funkcjonariuszy Policji istnieje możliwość przywrócenia do służby w przypadku umorzenia postępowania karnego z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu. Art. 42 ust. 7 ustawy o Policji wskazuje bowiem jedynie, iż przywrócenie do pracy jest możliwe w przypadku umorzenia postępowania karnego ale wyłącznie jeśli doszło do tego z powodu niepopelnienia przestępstwa lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego (co odpowiada art. 17§1 p. 1 i 2 kpk) i nie obejmuje sytuacji wystąpienia społecznej znikomej szkodliwości czynu. Rzeczywiście sytuacja taka występuje natomiast w przypadku funkcjonariuszy Służby Granicznej zgodnie z art. 46a ustawy o Służbie Granicznej jednakże zdaniem Sądu Okręgowego odmiennosc ta wynikać może z decyzji ustawodawcy oceniającego przeciw odmiennosc różnych służb mundurowych co akcentuje również w swym orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny a co zostanie poruszone w dalszej części uzasadnienia.

Oczywiście z przepisów regulujących wykonywanie tych służb wynika oczywiście, iż jest możliwość zatrudnienia danej osoby w przypadku nie tylko braku prawomocnego skazania za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe ale również nieposzlakowanej opinii (art. 25 ust. 1 ustawy o Policji czy art. 31 ust. 1 ustawy o Straży Granicznej). Otwartym jest zatem pytanie o możliwość oceny za osobę o nieposzlakowanej opinii co do której toczyło się postępowanie karne (z uwzględnieniem rodzaju zarzucanego czynu w przypadku powoda a więc o przestępstwo łapownictwa) i zostało umorzone z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu. Stanowisko powoda w tym zakresie wskazujące na możliwość niezgodności z Konstytucją przepisu art. 109 ust. 1 p. 1 ustawy o Służbie Celnej w związku z tym, iż nie ma podstaw do przywrócenia powoda do pracy pomimo tego, iż może on zostać zatrudniony w innych służbach mundurowych jako osoba niekarana, nie może zostać zatem zaaprobowany.

Zwrócić należy również uwagę, iż wszystkie wskazane rodzaje służb mundurowych różnią się nie tylko zadaniami ale również odpowiedzialnością, rodzajem wykonywanej służby, czasem pracy jak również możliwością jej wykonywania. Nadmienić należy chociażby, iż funkcjonariusze służby celnej mogą zostać przeniesieni do służby w policji o ile wykazują się szczególnymi predyspozycjami do jej pełnienia (art. 25a ust. 1 ustawy o Policji).

Trybunał Konstytucyjny podkreślał natomiast, że nie można w sposób identyczny i uproszczony traktować wszystkich przedstawicieli służb mundurowych zaś ustawodawca ma prawo odpowiedniego ingerowania w sferę praw i wolności tych funkcjonariuszy z uwagi na zakres ich kompetencji i szczególne warunki pełnienia służby (wyrok z dnia 23.02.2010r K 1/2008, wyrok z dnia 14.12.1999r sygn. SK 14/98 OTK nr 7 z 1999 poz. 163). Pomimo zatem pewnych rozbieżności w uprawnieniach i obowiązkach przedstawicieli Służby Celnej w porównaniu z funkcjonariuszami policji czy służby granicznej różnice te są dopuszczalne poprzez odpowiednie ustalanie ich sytuacji prawnej przez ustawodawcę. Porównanie przedstawione zatem powyżej, oceniane już w pewnych stanach faktycznych przez Trybunał Konstytucyjny nie daje podstaw do uwzględnienia wniosku strony powodowej i zwrócenie się z pytaniem prawnym w trybie art. 193 Konstytucji RP.

Analizując natomiast kwestie merytoryczne związane z wydanym rozstrzygnięciem w ocenie Sądu Okręgowego zaskarżone rozstrzygnięcie jest trafne, odpowiada w pełni literalnej wykładni przepisów ustawy o Służbie Celnej w szczególności wskazywanemu już art. 109 ust. 1 p. 1. Z przepisu tego wynika jednoznacznie, iż nie ma podstaw do przywrócenia funkcjonariusza do służby w przypadku umorzenia postępowania karnego z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu a więc na podstawie art. 17§1 p. 3 kpk. Ustawa nie przewiduje natomiast możliwości fakultatywnego podejmowania decyzji w tym zakresie i przywrócenia do służby w zależności od oceny zaistniałego stanu faktycznego. W związku z tym wniesione roszczenie powoda było całkowicie nieuzasadnione, co znalazło

odzwierciedlenie w wydanym wyroku Sądu I instancji. Tym samym apelacja okazała się nieuzasadniona i podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 98§1kpc w zw. z art. 391§1 kpc oraz §11 ust. 1 p. 1 oraz §12 ust. 1 p. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu (Dz. U. nr 163 poz. 1349 z późn. zm.) zasądzając na rzecz pozwanego kwotę 60zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

Przewodniczący: Sędziowie: